

(розуміння єдиної природничонаукової картини світу); відповідальне ставлення до навколишнього середовища; набуття вмінь вирішення екологічних проблем; безпосередня участь у природоохоронних заходах; засвоєння кращих досягнень вітчизняних та зарубіжних учених у галузі природничої науки; оволодіння прогнозуванням можливих негативних наслідків господарської діяльності людини; міркування в масштабі всього світу та дії на місцевому рівні [1;2].

Структурно-функціональна модель проекту включає основні організаційно-методичні засади, що забезпечують формування та розвиток екологічної свідомості особистості школяра: врахування нормативних носіїв змісту екологічної освіти; конструктивне середовище школи як соціально-педагогічний феномен; інтерактивні форми та методи навчання; ефективна екологічна робота школи; основні екологічні запити учнів; моніторинг за станом екологічної освіти. Методичний комплекс формування та розвитку екологічної свідомості учнів передбачає різноманітні варіативні завдання, плани-конспекти аудиторних занять та екскурсій в природу.

Розроблений проект формування екологічної свідомості школярів успішно впроваджено у навчально-виховний процес Яблунівської загальноосвітньої школи Чернігівської області. Організована активна науково-дослідна, методична робота екологічного спрямування.

Отже, актуальність проблеми формування у школярів цілісності знань про живу природу обумовлена радикальною зміною методологічних парадигм вивчення природи, новими вимогами до викладання природничих дисциплін у навчальних закладах, розглядом їх, насамперед, як світоглядних дисциплін, які повинні забезпечити формування в школярів наукової картини світу, нової стратегії поведінки в біосфері, екологізованого мислення.

Література

1. Яланська С. П. Формування екологічної психології майбутнього вчителя біології / С. П. Яланська // Навколишнє середовище і здоров'я людини : матеріали Всеукр. наук.-практ. семінару, м. Полтава, 24-25 верес. 2008 р. / ПДПУ ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2008. – С. 145-148.
2. Ясвин В. А. Психолого-педагогическая коррекция субъективного отношения к природе в процессе экологического образования / В. А. Ясвин // Вопросы психологии. – 1998. – № 4. – С. 3-13.

МОТИВАЦІЯ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (ОБҐРУНТУВАННЯ ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ РОБОТИ)

Джежелій Т. В. (Полтава)

Найважливішою складовою нашого наукового дослідження є експеримент. Це такий метод, за якого дослідник активно і цілеспрямовано впливає на об'єкт дослідження шляхом застосування умов, необхідних для виявлення відповідних властивостей [5;с. 84-85].

Ми розглядали дослідно-експериментальну роботу як такий блок засобів: 1) експериментальний фактор; 2) експериментальна ситуація; 3) експериментальний об'єкт; 4) експериментальний ефект [3; с. 53].

Експериментальний фактор – гіпотетичні компоненти щодо мотивації творчої діяльності.

Важливим засобом експериментальної роботи є експериментальна ситуація, у якій відбувається мотивація творчої діяльності. Експериментальна ситуація включає фактори, які не залежні від експериментатора, але такі, що впливають на результат і не можуть не враховуватися [3; с. 55].

Експериментальними було обрано відділ народних інструментів (струнні народні інструменти) Полтавської міської школи мистецтв «Малой академії мистецтв» ім. Р.Кириченко. З метою виявлення інтересу до основних видів діяльності ми провели анкетування учнів відділу, що містило таке запитання: «Які із запропонованих видів діяльності тобі найбільше подобаються?». Для рангування пропонувалися види діяльності: 1) дивишся телевізор; 2) читаєш; 3) відвідуєш школу мистецтв; 4) допомагаєш мамі; 5) виступ на концерті; 6) спілкуєшся з друзями.

Мотивація вступу обдарованих дітей до визначалася за допомогою анкети, що містила таке запитання: «Що вас спонукало до навчання на музичному інструменті?» Необхідно було відмітити один із запропонованих варіантів: 1) інтерес до всього нового, до нових знань, явищ; 2) симпатія до викладача; 3) професійні наміри; 4) бажання зустріти нових друзів.

З метою виявлення індивідуальних особливостей та стану міжособистісної взаємодії нами було проведено тестування обдарованих дітей відділу. Були проведені три тестові методики. Перша проведена нами тестова методика «Визначення спрямованості особистості» дала змогу виділити критерій — спрямованість обдарованої дитини.

Друга тестова методика — це «Вивчення психологічного клімату колективу». Нами був обраний такий критерій як стан соціально-психологічного клімату обдарованих дітей у таких колективах відділу як ансамбль бандуристів та оркестр народних інструментів.

Тестова методика «Дослідження особливостей реагування у конфліктній ситуації» допомогла виділити типові способи реагування обдарованих дітей у конфліктних ситуаціях. Опитувальник складався із п'яти розділів: суперництво, співробітництво, компроміс, ухилення та підкорення [1; с. 97-124].

Із метою виявлення мотивації та рівня домагань обдарованих дітей у профільних класах, ми провели анкетування, що містило таке запитання: «Що вас стимулює навчатися у школі мистецтв?» Необхідно було обрати один із запропонованих варіантів відповіді: 1) розширення свого кругозору; 2) досягнення високого рівня виконавської майстерності; 3) любов до свого інструменту та музики; 4) спілкування з однодумцями; 5) навчання на радість і користь оточуючим.

Зміни у сприйнятті обдарованими дітьми один одного та свого викладача фіксувалися за допомогою методики "Портрет колективу", яка була розроблена Повілейко Р. [2; с.33-34]. Кожному учаснику пропонувалась таблиця, куди було вписано двадцять якостей, на які, на думку учня, вплинула взаємодія з вчителем. Кожна обдарована дитина заповнювала таблицю на себе і на кожного однокласника виділяючи найбільш характерні зміни, що відбулися (не більше шести). Результати аналізувалися і обговорювалися.

Експериментальний ефект – соціально-педагогічна взаємодія, вияв активності обдарованих дітей за складовими індикатора активності, рівень сформованості спільної діяльності.

Методика РСД класифікує групи у відповідності з типом домінуючого ставлення до соціальної і педагогічної організованої діяльності на шість рівнів. Кожний рівень сформованості соціальної і педагогічної організованої діяльності

пов'язаний з певною характеристикою переважаючих мотивів у обдарованих дітей: рівень примусу; пасивно-виконавчий рівень; активно-виконавчий рівень; особистісно-груповий рівень; колективно-груповий рівень; колективний рівень [4; с. 108-116].

Як показник індивідуального росту обдарованої дитини у процесі соціально-педагогічної взаємодії був обраний рівень активності. Обчислення рівня активності велось за методикою, розробленою О.В. Киричуком. Загальний системний індикатор, – активність. Основні параметри активності: 1) ситуативність – стабільність прояву; 2) прагматичність – духовність; 3) ініціативність – пасивність; 4) відповідальність – безвідповідальність; 5) цілеспрямованість – стихійність; 6) творчість – догматизм; 7) самостійність – несамостійність.

Література

1. Грецов А.Г., Азбель А.А. Узнай себя. Психологические тесты для подростков. – Пб.: Питер, 2006. –176 с.
2. Повилейко Р. Портрет коллектива // Вожатый. –1990. –№ 12. –С. 33-34.
3. Сас Н.М. Формування педагогічної взаємодії у шкільних об'єднаннях підлітків за інтересами.: Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 — Полтава, 2000. — 188 с.
4. Сергеев В.М. Методика диагностики уровня сформированности совместной педагогической деятельности подростково — юношеской группы // Мир психологии и психология в мире. – 1994. – № 0. – С. 108-116.
5. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. — Київ: Видавничий Дім «Слово», 2004. – 240 с.

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО ЕФЕКТИВНОГО КЕРІВНИКА

Дмитренко Т.В. (Полтава)

Проблеми якостей, необхідних керівнику, вже давно досліджуються в управлінській науці. Ще Ф. О. Тейлор хотів визначити якості ідеального керівника. Він визначав: розум, освіта, спеціальні й технічні знання, фізична спритність або сила, такт, енергія, рішучість, чесність, розміркованість і здоровий глузд, міцне здоров'я [1,с.25–27].

Сучасна система освіти, соціально-економічні та політичні зміни, які відбуваються в нашому світі вимагають від керівників навчальних закладів високого професіоналізму, розвинених комунікативних здібностей, уміння правильно і швидко вирішувати завдання, згуртовувати та направляти колектив. Велике значення надається мистецтву спілкування з людьми, вмінню використовувати не тільки знання, але і творчу енергію, навіть емоції працівників.

Для того, щоб керування було дійсно ефективним керівник повинен бути не лише формальним лідером даної соціальної групи. Він має бути керівником якого поважають, до думки якого прислуховуються, до якого придуть за порадою і поставлені ним завдання виконуються із розумінням на благо усього колективу. Сучасний керівник загальноосвітнього навчального закладу повинен мати ґрунтовну підготовку з теорії управління соціально педагогічними системами, педагогіки, економіки, філософії освіти та інших наук сумісних із педагогікою, розглядати об'єкт управління – загальноосвітній навчальний заклад, як відкриту, соціально-педагогічну систему, яка взаємодіє